

Homenatge a

Jesús Tuson

Empúries

Primera edició: desembre de 1999

© dels textos: cadascun dels autors, 1999

Disseny de coberta: Pep Trujillo

© d'aquesta edició:
Editorial Empúries, S.A.
Peu de la Creu 4, 08001 Barcelona
;
www.empuries.com
correu@grup62.com

Fotocomposició per Víctor Igual, s.l.,
Còrsega 237, baixos, 08036 Barcelona
Imprès a Romanyà/Valls, Verdaguer 1, 08786 Capellades

DIPÒSIT LEGAL: B. 48.175-1999

ISBN: 84-7596-700-0.

*Són rigorosament prohibides, sense l'autorització
escrita dels titulars del «copyright», sota les sancions
establertes per la llei, la reproducció total o parcial d'aquesta
obra per qualsevol procediment, incloent-hi la
reprografia i el tractament informàtic, i la distribució
d'exemplars mitjançant lloguer o préstecs públics.*

HERMENÈUTICA I PROGRAMA HISTORIOGRÀFIC

El programa historiogràfic de les trames descrites suara és una resposta pràctica i crítica al problema de la consciència històrica. Quan es diu que resulta pràctica i crítica, significa que s'adreça a unes qüestions específiques i que avalua discursos determinats, en el seu context, per tal d'esbrinar el sentit rellevant. El problema de la consciència històrica es refereix a una responsabilitat intel·lectual i ètica de cadascú, que declara la importància d'interpretar i comprendre la identitat comunitària com a realitat processal, com a realitat discursiva i ideològica, amarada de valors produïts històricament (Gadamer, 1958, 1960). Si el principi hermenèutic és assenyat, es pot concloure que el marc historiogràfic, consagrat a la interpretació i la comprensió discursiva, comporta una activitat tècnicament inesgotable i èticament integral, ja que s'associa a la identitat i la responsabilitat de l'individu i de les comunitats que constitueix.¹⁰

El programa de les trames aplica els principis de l'hermenèutica, que estableixen que el coneixement històric és indèstrial de les mediacions culturals o, en altres mots, que la interpretació dels discursos és solidària amb la comprensió dels paradigmes històrics i de la tradició, i que és incompatible amb els judicis anacrònics i les pretensions de justificar o legitimar la teoria lingüística vigent. Les mediacions culturals per les quals s'interessa el coneixement històric responen a cinc blocs de factors ideològicament molt poderosos.

10. Hans-Georg Gadamer és el creador del concepte actual del vell terme «hermenèutica», tasca que ha desenvolupat al tractat *Veritat i mètode* (1960). Segons R. Rorty (1979), els punts més importants de l'hermenèutica gadameriana són aquests:

1. No és un mètode (p. 323); tampoc una disciplina (p. 287).
2. L'hermenèutica és una nova descripció de l'home (p. 324). És una nova expressió d'esperança que l'espai cultural deixat per l'abandó de l'epistemologia no arribi a omplir-se (p. 287).
3. La meta del pensament no és el coneixement, sinó l'educació, l'edificació («bildung») (p. 324).
4. Segons l'hermenèutica, la forma en què hom diu les coses és més important que la possessió de les veritats (p. 325). L'adquisició de la veritat és solament un component de l'educació (p. 330).
5. L'hermenèutica no es preocupa per l'objectivitat. La recerca de l'objectivitat només és un més dels projectes humans (p. 326) i no necessàriament el més important (Heidegger). L'objectivitat, la racionalitat i la investigació normal es troben dins un quadre més general dins la nostra necessitat de ser educats, edificats (p. 328).
6. L'hermenèutica ha de rebutjar el terme «essència»: l'home és l'ésser l'essència del qual consisteix a no tenir essència.
7. L'hermenèutica ha de lluitar per la llibertat filosòfica tot observant els paradigmes normals (en terminologia de Kuhn) des de fora (en la de Sartre) (p. 339).
8. L'interès de la filosofia edificant és que continuï la conversa més que no pas trobar la veritat objectiva (p. 340). La saviesa consisteix en la capacitat per mantenir una conversa; considerar els éssers humans com a generadors de noves descripcions més que com a éssers dels qui s'espera que siguin capaçs de descriure amb exactitud (p. 341). El filòsof hermenèutic ha d'actuar com a intermediari socràtic entre diversos discursos; en la «xerrada» hom aconsegueix que els pensadors hermètics abandonin les seves pràctiques tancades en elles mateixes. Per a l'hermenèutica, la investigació és conversa habitual (p. 290).

La redacció de la síntesi és un treball de l'alumne de doctorat Pau Gerez amb el llibre de Rorty (edició en castellà, Càtedra, 1989).